

Koersen naar 2011

Advies over de verdere ontwikkeling
van het politieonderwijs

Politieonderwijsraad, 6 juli 2007

Koersen naar 2011

Advies over de verdere ontwikkeling
van het politieonderwijs

Politieonderwijsraad, 6 juli 2007

Postadres Postbus 14
3730 AA De Bilt
Telefoon 030-6348444
Fax 030-6348499

Behandeld door drs. H. Huisjes MSM
Functie secretaris Politieonderwijsraad
Telefoonnummer 030-6348481
E-mail henk.huisjes@npi.politie.nl

Onderwerp Koersen naar 2011

Datum 12 juli 2007
Ons kenmerk 2007031689/HH
POR/07625
Blad 1 van 2

• Minister van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties
Mevrouw dr. G. ter Horst

Minister van Justitie
De heer dr. E.M.H. Hirsch Ballin

- Op 24 april 2007 heeft u de Politieonderwijsraad verzocht om u te adviseren over de resultaten van het onderzoek Evaluatie politieonderwijs. Dit onderzoek is onder verantwoordelijkheid van de Politieacademie uitgevoerd door het adviesbureau Twynstra Gudde in samenwerking met het Interfacultair Instituut voor de Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden (IVLOS) van de Universiteit van Utrecht.

U vraagt de Politieonderwijsraad te adviseren over de in het rapport opgenomen verbeterpunten en daaraan gekoppelde conclusies en aanbevelingen. In het bijzonder vraagt u de Raad zich te buigen over de didactische aanbevelingen, het thema van selectie en examinering, het onderwerp diversiteit, de borging van het politieonderwijs in de praktijk en de wijze waarop met de huidige opzet van het politieonderwijs ingespeeld kan worden op de actualiteit van het politieberoep en de daaraan verbonden behoeften van de regiokorpsen. Met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen over het onderwerp 'Samenwerking regulier onderwijs' verzoekt u de Raad de vraagstelling uit uw adviesvraag terzake van juni 2003 aan de Politieonderwijsraad als uitgangspunt te nemen. Ook vraagt u de Raad de relatie te leggen met de prioriteiten die door het college van bestuur van de Politieacademie zijn aangegeven en met wat verwoord staat in de 'Staat van het politieonderwijs' van de Inspectie OOV (2007). Tenslotte verzoekt u om, voor zover van toepassing op het bovenstaande, de resultaten mee te nemen van de evaluatie van de Politieonderwijsraad.

De Politieonderwijsraad heeft op 6 juli 2007 het onderhavige advies vastgesteld. Tegelijkertijd heeft de Raad zich gebogen over het eigen functioneren in de periode 2003 tot en met 2006. Het rapport daarover wordt u separaat aangeboden.

Met de evaluatie van het politieonderwijs in 2006 is een belangrijke stap gezet in de verdere ontwikkeling ervan. Er is alle reden trots te zijn op wat de afgelopen jaren is bereikt. Politieacademie en korpsen hebben hard gewerkt aan de implementatie van de afspraken die dateren uit 1999 toen het nieuwe politieonderwijs in de steigers werd gezet. Uitgaande van het destijds gekozen 'functioneel ontwerp' is een consistent implementatieproces ter hand genomen, waardoor met recht gesteld kan worden dat het politieonderwijs uitgevoerd wordt zoals bedoeld. De Politieacademie fungeert daarenboven als een stimulerende 'gidsorganisatie', met een inspirerende werking op andere onderwijsinstellingen.

Onderwerp Koersen naar 2011
Datum 12 juli 2007
Blad 2 van 2

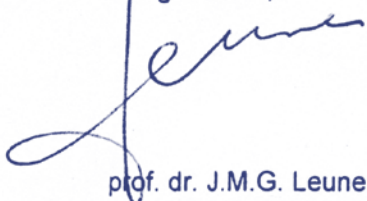
- Het was nog niet mogelijk om effecten vast te stellen van het vernieuwde politieonderwijs op de praktijk van het politiewerk. De uitgevoerde evaluatie had onvermijdelijk het karakter van formatieve evaluatie. Naarmate er in de komende jaren meer studenten gekwalificeerd uitstromen uit het politieonderwijs, de doorstroom naar het postinitiële politieonderwijs op gang komt en zicht ontwikkeld wordt op de loopbaanontwikkeling van deze nieuwe dienders, kunnen empirisch onderbouwde uitspraken worden gedaan over de effecten van het politieonderwijs en over de bijdrage daarvan aan de kwaliteit van de politieorganisatie. De eerste signalen daaromtrent zijn echter zonder meer bemoedigend. Het politieonderwijs staat stevig in zijn schoenen, kan de toekomst goed aan en kan rekenen op voldoende draagvlak bij de korpsen en bij de reguliere onderwijsinstellingen waarmee wordt samengewerkt én bij andere ketenpartners. De ingeslagen koers is een juiste gebleken. Dat is vooral een gemeenschappelijke prestatie van formaat van de Politieacademie en de politiekorpsen.

Vanzelfsprekend zijn er ook verbeterpunten te noemen. Deels kunnen die ontleend worden aan het evaluatierapport zélf; deels ook niet. Het uitgevoerde evaluatieonderzoek kent door de opzet en de gehanteerde methodiek (overwegend satisfactieonderzoek) zijn grenzen. Sommige uitspraken in het rapport kunnen zonder meer worden onderstreept door de Politieonderwijsraad, andere uitspraken verdienen nuancering. Daarnaast constateert de Raad enkele lacunes. De 'Staat van het politieonderwijs' van de IOOV biedt in dat opzicht belangrijke aanvullende inzichten. Daarnaast heeft de Raad bij het opstellen van het onderhavige advies gebruik gemaakt van eerdere, eigen rapporten.

Al met al liggen er naar het oordeel van de Raad goede mogelijkheden om op basis van het beschikbare materiaal nu een 0-meting te doen met het oog op een summatieve evaluatie in 2011. Langs deze weg kan de vooruitgang vastgesteld worden ten opzichte van de oorspronkelijke doelen uit 1999.

De Politieonderwijsraad hoopt met onderhavig advies een bijdrage te leveren aan de verdere ontwikkeling van het politieonderwijs en de daarvoor benodigde samenwerking met de korpsen, het reguliere onderwijs en met ketenpartners in de veiligheidssector.

Hoogachtend,

prof. dr. J.M.G. Leune
voorzitter Politieonderwijsraad

drs. H. Huisjes MSM
secretaris Politieonderwijsraad

Inhoudsopgave

1 • Inleiding	7
1.1 • Vraagstelling Evaluatie Politieonderwijs	7
1.2 • Rapport Evaluatie Politieonderwijs	7
1.3 • Voorbereiding advies Politieonderwijsraad	8
1.4 • Leeswijzer	9
2 • Nieuw politieonderwijs: PO2002	11
2.1 • De richting	11
2.2 • Wetgeving en onderwijskundige inrichting	11
2.3 • Landelijk kader	12
2.4 • Politieonderwijsraad	12
3 • Advies over de uitkomsten Evaluatie Politieonderwijs	15
3.1 • Weging	15
3.2 • Summatieve evaluatie in 2010-2011	17
4 • Advies over de thema's uit de adviesaanvraag	19
4.1 • Didactiek	19
4.2 • Selectie en examinering	20
4.3 • Borging van het politieonderwijs in de praktijk	22
4.4 • Inspelen van het politieonderwijs op de actualiteit van het politieberoep en de daaraan verbonden behoeften	22
4.5 • Diversiteit	26
5 • Advies over de samenhang en samenwerking tussen politieonderwijs en regulier onderwijs	27
5.1 • Meerdere bronnen	27
5.2 • Samenvattend advies en perspectief	28
6 • Aanbevelingen	33
Bijlage 1	
Samenstelling Politieonderwijsraad, 1 april 2007	36
Bijlage 2	
Adviesaanvraag	38

Inleiding

In november 2005 kreeg de Politieacademie van de minister van BZK, mede namens de minister van Justitie, de opdracht om het nieuwe politieonderwijs in 2006 te evalueren. De Politieacademie heeft het onderzoek uitbesteed aan het adviesbureau Twynstra Gudde, in samenwerking met het Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studievaardigheden (IVLOS) van de Universiteit Utrecht.

1.1 • Vraagstelling Evaluatie Politieonderwijs

De centrale vraagstelling van het onderzoek luidde als volgt:

“Is het nieuwe politieonderwijs (initieel en postinitieel) vormgegeven en uitgevoerd zoals bedoeld?”

Om de centrale vraag te beantwoorden werden vijf onderzoeksvragen geformuleerd, te weten:

- 1 Welke (wettelijke) afspraken zijn gemaakt over de opzet en uitvoering van het initiële en postinitieële politieonderwijs?
- 2 a. Welke uitgangspunten liggen ten grondslag aan het ontwerp en de nadere vormgeving van het politieonderwijs?
b. Hoe is het initiële en postinitieële politieonderwijs vormgegeven en op elkaar afgestemd?
- 3 Wordt het politieonderwijs in de korpsen en op de Politieacademie en de ROC's, hogescholen en universiteiten uitgevoerd zoals bedoeld?
- 4 Worden de doelen gerealiseerd die beoogd worden met de (wettelijke) afspraken en uitgangspunten?
- 5 Zijn de Politieacademie, de korpsen en bij het politieonderwijs betrokken reguliere onderwijsinstellingen in staat het politieonderwijs te borgen en te actualiseren?

1.2 • Rapport Evaluatie Politieonderwijs

Er zijn vijf aparte rapportages opgesteld n.a.v. bovenvermelde vragen, ter voorbereiding op de eindrapportage. Deze zijn verwerkt in de eindrapportage. Het eindrapport is vervolgens opgenomen in een boek dat de Politieacademie samenstelde: 'Partners in Leren'. In dit boek is tevens een historisch overzicht opgenomen van het politieonderwijs van de hand van dr. Ronald van der Wal. Voorts heeft de *founding father* van het nieuwe politieonderwijs, prof. dr. Joseph W.M. Kessels, een epiloog geschreven, waarin hij terugblijkt op een periode van tien jaar ontwerpen, organiseren, ontwikkelen en implementeren. Ook is een cd-rom toegevoegd met daarop de integrale onderzoeksrapportage, inclusief de deelrapportages en bijlagen. In onderhavig advies beperkt de Politieonderwijsraad zich tot het 'hart' van het boek, de rapportage Evaluatie Politieonderwijs.

Na een tweetal inleidende hoofdstukken, volgen de onderzoeksresultaten.

- Hoofdstuk 3 bevat een samenvatting van relevante afspraken (onderzoeksvraag 1). In bijlage 1 bij het rapport is deze inventarisatie in zijn geheel na te lezen. Zonder dat de Raad zich hierin uitvoerig verdiept heeft, komt deze inventarisatie overtuigend over en biedt deze ook voor later onderzoek een zeer nuttig referentieoverzicht.
- In hoofdstuk 4 wordt het politieonderwijs beschreven in termen van uitgangspunten en

vormgeving (onderzoeksvragen 2a en b). Hierbij is gebruik gemaakt van een ordening in thema's, ontleend aan het accreditatiekader NVAO, te weten: doelstellingen, onderwijsinhoud, onderwijsleerproces, ondersteuning leerproces, personeel, selectie en examinering, relatie onderwijs en onderzoek, kwaliteitsmanagement en kwaliteitsbeleid, organisatie en leiderschap, betrokkenheid studenten, resultaten.

- In hoofdstuk 5 wordt met behulp van dezelfde ordening de uitvoering van het nieuwe politieonderwijs besproken (onderzoeksvraag 3). Dit hoofdstuk is overwegend gebaseerd op de resultaten van een vragenlijstonderzoek onder studenten, medewerkers van de Politieacademie en de korpsen, waarmee de tevredenheid t.a.v. genoemde thema's is onderzocht.
- De vraag over de mate van doelbereiking (onderzoeksvraag 4) komt aan de orde in hoofdstuk 6.
- Onderzoeksvraag 5, over het vermogen tot borging en actualisering van het politieonderwijs, staat centraal in hoofdstuk 7.
- In hoofdstuk 8 vermeldt het onderzoeksteam een aantal aanvullende observaties, welke in mindere mate gebaseerd zijn op documenten en enquêteresultaten. Tijdens interviews zijn zaken naar voren gebracht die van belang geacht worden met het oog op de opstelling van een agenda met verbeter- en ontwikkelingspunten.
- Los van het evaluatieonderzoek is door de onderzoekers van de gelegenheid gebruik gemaakt om aandacht te genereren voor 'leervoorkeuren' (*language of learning*). In het bovengenoemde vragenlijstonderzoek zijn hierover aanvullende vragen gesteld, waarmee zogenaamde leervoorkeuren van studenten, docenten en andere medewerkers bij het politieonderwijs zijn geïnventariseerd. De analyse hiervan is verwoord in hoofdstuk 9 van het rapport.
- Conclusies en aanbevelingen van het evaluatieonderzoek staan vermeld in hoofdstuk 10.

Het rapport is begin april 2007 aangeboden aan de minister van BZK. Daarnaast is het rapport ter validatie verspreid in het politieveld, met de bedoeling om herkenning te toetsen en draagvlak te creëren en om samen met het beroepsveld te komen tot prioriteiten bij de doorontwikkeling van het politieonderwijs. Op 10, 11 en 12 april heeft de Academie een drietal validatie-bijeenkomsten georganiseerd (op resp. operationeel, tactisch en strategisch niveau). Daarnaast heeft de Politieacademie op 5 juni 2007 een onderwijsconferentie gewijd aan dit onderwerp.

1.3 • Voorbereiding advies Politieonderwijsraad

Het rapport Evaluatie Politieonderwijs is op 25 mei 2007, tezamen met de adviesaanvraag, besproken in de Politieonderwijsraad. Veel uitspraken in het rapport worden door de Politieonderwijsraad gedeeld, maar op sommige plaatsen past een zekere nuancering. Ook zijn enkele lacunes geconstateerd.

Het ontwerpadvies is opgesteld door de leden Nijhof, Roeters en Velings, ondersteund door de heer Huisjes, secretaris van de Raad, en de heer Prins, senior strategisch beleidsadviseur van het college van bestuur van de Politieacademie. Het ontwerpadvies is besproken en vastgesteld in de Politieonderwijsraad van 6 juli 2007. In deze vergadering is tevens het rapport Evaluatie Politieonderwijsraad vastgesteld, dat separaat aan de ministers van BZK en Justitie is aangeboden.

1.4 • Leeswijzer

De hoofdstukken 2 tot en met 4 gaan overwegend over het rapport Evaluatie Politieonderwijs. Na een korte inleiding op de uitgangspunten, het landelijke kader van het nieuwe politieonderwijs en de rol van de Politieonderwijsraad (hoofdstuk 2), volgt in hoofdstuk 3 de weging van het evaluatierapport en het advies van de Raad om in 2010 een summatieve evaluatie uit te voeren en daarover te rapporteren in 2011. Hoofdstuk 4 bevat een uitwerking van dit advies aan de hand van de thema's die in de adviesvraag zijn vermeld.

De aansluiting tussen politieonderwijs en regulier onderwijs wordt apart besproken in hoofdstuk 5. In dit hoofdstuk baseert de Raad zich ten dele op het evaluatierapport en in overwegende mate op een aantal eerdere, eigen rapporten en adviezen, waarmee tevens voldaan wordt aan een nog openstaande adviesvraag uit 2003.

Het advies sluit af met aanbevelingen, gericht aan uiteenlopende betrokkenen: de verantwoordelijke ministers, de Politieacademie, de korpsen, betrokken instellingen voor regulier onderwijs en andere ketenpartners op het veiligheidsdomein.

Nieuw politieonderwijs: PO2002

In 2002 werd een aanvang gemaakt met het nieuwe politieonderwijs (PO2002), te beginnen met de initiële opleidingen. In 2003 en deels in de jaren erna volgden de postinitiële leergangen. Bij wijze van opmaat naar het advies wordt in dit hoofdstuk kort teruggeblikt op de wordingsgeschiedenis van het nieuwe politieonderwijs en de daarmee verbonden richtinggevende principes. Besluiten hieromtrent dateren uit 1999 en zijn voorbereid via het project Toekomstig Onderwijs voor de Politie (TOP-project).

2.1 • De richting

In september 1999 kreeg het toenmalige LSOP de opdracht om per 2002 een vernieuwde vorm van politieonderwijs van start te laten gaan. De voorbereidingstijd was beperkt (iets meer dan twee jaar); gelukkig kon er worden voortgebouwd op de resultaten van het TOP-project. Aan deze opdracht lag een breed draagvlak ten grondslag, gebaseerd op de betrokkenheid van drie ministeries (BZK, Justitie én Onderwijs), de korpsen en de koepelorganisaties BVE-Raad (tegenwoordig MBO-Raad) en HBO-Raad.

Besloten werd tot tripartiet georganiseerd, duaal politieonderwijs. Onder regie van de Politieacademie zou het politieonderwijs samen met de korpsen en (geselecteerde) instellingen voor regulier onderwijs uitgevoerd gaan worden. Studenten zouden een belangrijk deel van hun leerdoelen moeten bereiken door te werken in de beroepspraktijk. Hiermee zou, naarmate de studie vorderde, ook een bijdrage geleverd gaan worden aan de capaciteit van de korpsen. Door een brede beroepsopleiding (in vergelijking met de relatief smalle bedrijfsopleidingen van voorheen) zou tevens een bijdrage geleverd gaan worden aan de flexibiliteit van de politieorganisatie én zou doorstroom richting het reguliere onderwijs en/of andere banen beter mogelijk zijn. Daarbij zou het politieonderwijs direct moeten aansluiten op de kenmerken en de dynamiek van de politiepraktijk, de (politie)arbeidsmarkt; vermaatschappelijking vormde een belangrijk uitgangspunt. Al met al zou het politieonderwijs hiermee sterk aan kwaliteit moeten winnen, hetgeen uiteindelijk ten goede zou moeten komen aan de kwaliteit van de politie.

2.2 • Wetgeving en onderwijskundige inrichting

De uitwerking van deze richtinggevende principes vond plaats in de jaren erna. Dit leidde enerzijds tot een nieuw wettelijk kader, de Wet op het LSOP en het politieonderwijs (in werking per 1 april 2003), en anderzijds tot een meer gedetailleerd overzicht van inrichtingskenmerken: het Functioneel Ontwerp. Dit parallelle proces had als voordeel dat nauwkeurig bepaald kon worden welk houvast het wettelijke kader zou moeten bieden en hoe de ruimte voor de uitvoering ingevuld zou gaan worden. Het proces van ontwerpen, inrichten en organiseren ging gepaard met een proces van valideren en legitimeren, waarbij het politieveld direct betrokken werd. Hiermee werd een eenduidig, inhoudelijk vertrekpunt gecreëerd, dat op bestuurlijk draagvlak rustte en op draagvlak binnen de korpsen.

De voornaamste ontwikkelkracht kwam van de Politieacademie. Met een sterk onderwijskundig- en communicatieoffensief ging de Politieacademie in 1999 aan de slag. De samenwerking met de korpsen werd geïntensiveerd; nieuwe samenwerking werd gezocht met een aantal (geselecteerde) instellingen voor regulier onderwijs. De projectorganisatie PO2002

vormde de voornaamste sleutel tot succes. Al met al slaagde de Politieacademie erin een ontwerp van nieuw, eigentijds politieonderwijs te maken, dat nauw aansloot bij de behoeften van de korpsen. De ontwerpmethodiek was ontleend aan het werk van prof. dr. Joseph Kessels. Voor wat betreft de ordening van typen competenties werd gebruikt gemaakt van het format van de Adviescommissie Onderwijs Arbeid (ACOA) uit 1998.

2.3 • Landelijk kader

De Wet op het LSOP en het politieonderwijs is van kracht sedert 1 april 2003. Bevoegdheden, verantwoordelijkheden, taken en afstemmingsrelaties zijn hiermee beschreven. Het politieonderwijs wordt binnen deze kaders uitgevoerd door de Politieacademie, in samenwerking met de korpsen en (geselecteerde) instellingen voor regulier onderwijs.

Enkele relevante onderdelen van het landelijke kader, die voor dit advies van belang zijn en verderop aan de orde komen, kunnen als volgt worden samengevat:

- Er is een landelijke kwalificatiestructuur voor het politieonderwijs, waarin initiële opleidingen en postinitiële opleidingen ('leergangen') zijn opgenomen, met bijbehorende competentiegerichte eindtermen. Opleidingen en leergangen bestaan uit deelkwalificaties ('kernopgaven'). Aan opleidingen en leergangen liggen beroepsprofielen ten grondslag.
- Jaarlijks wordt de kwalificatiestructuur, op voorstel van de Politieonderwijsraad, vastgesteld door de minister van BZK. Deze wijst daarmee de initiële en postinitiële opleidingen aan, die voor bekostiging in aanmerking komen. Deze aanwijzing vindt plaats in afstemming met de minister van Justitie, voor zover het opleidingen betreft op het gebied van de strafrechtelijke handhaving van de rechtsorde, dan wel andere taken ten dienste van Justitie. Per opleiding/leergang wordt de studieduur en studielast vastgesteld; deze kunnen verschillen voor onderscheiden (groepen) studenten.
- Opleidingen en leergangen zijn naar kwalificatieniveau geordend, conform de niveaus in het reguliere middelbaar en hoger (beroeps) onderwijs.
- De politieopleidingen zijn in principe duaal van karakter, wat inhoudt dat studenten in het kader van hun studie bij een korps de politietoekoming uitoefenen. Alleen voor de initiële opleidingen is bij wet bepaald, dat het praktisch opleidingsdeel ten minste 40% van de totale studielast bedraagt.
- Jaarlijks stelt de minister van BZK via de junicirculaire het budgettaire en beleidsmatige kader vast ten aanzien van het politieonderwijs met betrekking tot het volgende jaar en (voorlopig) de jaren erna. De korpsen ontleen hieraan een eigen trekkingsrecht. Toedeling van opleidingsplaatsen aan de korpsen vindt plaats op basis van een advies dat de Politieonderwijsraad hieromtrent opstelt, in nauwe samenwerking met korpsen en Politieacademie.
- Toezicht op de kwaliteit van het politieonderwijs wordt uitgeoefend door de Inspectie Openbare en Veiligheid (IOOV). Het toezichtkader van de IOOV sluit aan op de Wet op het Onderwijstoezicht (WOT).
- De Politieacademie is formeel onderhevig aan kwaliteitszorgbepalingen, conform de Politiewet 1993, maar heeft in aansluiting op het reguliere onderwijs tevens een eigen stelsel van kwaliteitszorg ingericht. Voor wat betreft de bachelor en masteropleidingen heeft de Academie zich geconformeerd aan het accreditatiestelsel van de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO).

2.4 • Politieonderwijsraad

Van meet af aan was het streven gericht op de totstandkoming van een overlegorgaan (platform) voor het politieonderwijs, vergelijkbaar met de landelijke organen van het

beroepsonderwijs in het middelbaar beroepsonderwijs¹. Zo ontstond de Politieonderwijsraad. Deze Raad werd tevens geconstrueerd als een adviesorgaan ten behoeve van de beide politieministers. In deze Raad wordt de verbinding gemaakt tussen wat de beroepspraktijk vraagt en hoe het onderwijs daaraan tegemoet kan komen. In de Wet op het LSOP en politieonderwijs zijn de samenstelling en de taken van de Raad geregeld. De Raad is samengesteld uit twee onafhankelijke leden (w.o. de voorzitter), vertegenwoordigers van de Raad van Hoofdcommissarissen, het Korpsbeheerdersberaad, het OM, de vakorganisaties, de koepels voor mbo en hoger onderwijs en de Politieacademie zelf. Om de onafhankelijkheid van de Politieonderwijsraad te ondersteunen worden de leden van de Raad op voordracht van de minister van VZK bij Koninklijk Besluit benoemd.

1 Daarnaast vervult de Politieonderwijsraad taken die vergelijkbaar zijn met de Onderwijsraad en het sectorale afstemmingsoverleg binnen de koepelorganisaties MBO-Raad, HBO-Raad en VSNU.

Advies over de uitkomsten Evaluatie Politieonderwijs

De minister van BZK heeft, mede namens haar ambtgenoot van Justitie, de Politieonderwijsraad gevraagd te adviseren met betrekking tot de in het rapport Evaluatie Politieonderwijsraad opgenomen verbeterpunten en de daaraan gekoppelde conclusies en aanbevelingen. In het bijzonder vraagt de minister de Raad zich te buigen over de didactische aanbevelingen, het thema van selectie en examinering, het onderwerp diversiteit, de borging van het politieonderwijs in de praktijk en de wijze waarop met de huidige opzet van het politieonderwijs ingespeeld kan worden op de actualiteit van het politieberoep en de daaraan verbonden behoeften van de regiokorpsen. Met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen over het onderwerp 'Samenwerking regulier onderwijs' vraagt zij de Raad de vraagstelling uit de adviesvraag van juni 2003 als uitgangspunt te nemen.

Ook vraagt de minister bij het antwoorden van de gestelde vragen de relatie te leggen met de prioriteiten van de Politieacademie en de relatie te leggen met de 'Staat van het politieonderwijs' (IOOV, 2007). Tenslotte verzoekt zij om, voor zover relevant, de resultaten mee te nemen van de Evaluatie Politieonderwijsraad, die gelijktijdig onder verantwoordelijkheid van de Raad wordt uitgevoerd.

In 2005 adviseerde de Raad over de opdracht die uiteindelijk, na een publieke aanbesteding, gegund werd aan Twynstra Gudde, in samenwerking met het IVLOS van de Universiteit Utrecht. Directe participatie in en medeverantwoordelijkheid voor de uitvoering was niet aan de orde. Wel heeft de Raad een aantal keren kennis kunnen nemen van de voortgang van het evaluatieproces.

In dit hoofdstuk weegt de Politieonderwijsraad het rapport Evaluatie Politieonderwijs. Geadviseerd wordt om nog dit jaar een o-meting uit te voeren ten opzichte van de oorspronkelijke doelen met betrekking tot het politieonderwijs en om in 2010 een summatieve evaluatie uit te voeren. In hoofdstuk 4 wordt dit advies uitgewerkt aan de hand van de thema's die staan vermeld in de adviesvraag. In hoofdstuk 5 gaat de Raad specifiek in op de relatie tussen politieonderwijs en regulier onderwijs. Het advies sluit af in hoofdstuk 6 met een reeks van aanbevelingen, deels gericht aan de verantwoordelijke bewindslieden en deels aan de betrokken partijen bij het politieonderwijs.

3.1 • Weging

De Politieonderwijsraad beschouwt de evaluatie van het politieonderwijs als een eerste, formatieve evaluatie, die inzicht biedt in de stand van zaken van het implementatieproces tot en met 2006. Er is geprobeerd vast te stellen, in hoeverre de uitvoering van het politieonderwijs overeenkomt met de aanvankelijke bedoelingen en in hoeverre betrokkenen hierover tevreden zijn. Naar het oordeel van de Raad komt overtuigend naar voren, dat het ontwerp van het politieonderwijs op brede consensus kan rekenen bij studenten en medewerkers. Zij zien het nieuwe politieonderwijs als een goede voorbereiding op het politieberoep. De Politieacademie is erin

geslaagd in beperkte tijd een vertrouwenwekkend stelsel van politieonderwijs te ontwikkelen, overeenkomstig de inrichtingsprincipes die hieromtrent waren afgesproken. Bovendien is diploma-gelijkwaardigheid met het reguliere onderwijs voor een belangrijk deel gerealiseerd. Het rapport concludeert terecht dat er op dit moment een overgangsfase aan de orde is, waarbij ‘mensen van het eerste uur’, zowel in de Politieacademie als de korpsen, niet meer direct betrokken zijn bij het politieonderwijs. Anderen nemen hun rol over, waarbij het risico ontstaat dat kennis van het nieuwe politieonderwijs en de visie op de verdere ontwikkeling ervan minder goed verankerd is.

Dit vergt van beide kanten gerichte aandacht. De ankerpunten van het nieuwe politieonderwijs moeten opnieuw worden gedeeld. Abituriënten van het nieuwe politieonderwijs, die werkzaam zijn in de korpsen, kunnen daarbij een belangrijke (ambassadeurs)rol spelen.

Bij de opzet van het evaluatieonderzoek zijn keuzen gemaakt ten aanzien van de aard en de reikwijdte van het onderzoek. Deze komen tot uitdrukking in het onderzoeksrapport. Gegeven deze keuzen, maakt de Politieonderwijsraad in algemene zin de volgende kanttekeningen bij het rapport:

- De Raad constateert dat uitvoeringsproblemen bij het vragenlijstonderzoek ertoe hebben geleid dat niet alle studentgroepen op evenredige wijze hebben geparticipeerd in het vragenlijstonderzoek. Onderstaande tabel laat dit zien (opgesteld op basis van bijlage 1 van het onderzoeksrapport). Hieruit blijkt dat met name uitspraken van assistent politiemedewerkers, de vrijwilligers en in mindere mate allround politiemedewerkers met enige voorzichtigheid geïnterpreteerd dienen te worden. Voor wat betreft het postinitieel onderwijs geldt dit voor alle groepen, met uitzondering van de politiespecialist vreemdelingenzorg.

	Populatie	Evaluatie		STEM	
assistent politiemedewerker	591	113	19,1%	219	37,1%
politiemedewerker	1768	707	40,0%	998	56,4%
allround politiemedewerker	2761	986	35,7%	1618	58,6%
politiekundige bachelor	174	82	47,1%	87	50,0%
politiekundige master	30	17	56,7%	15	50,0%
vrijwilliger	412	46	11,2%	156	37,9%
onbekend		25		4	
Totaal	5736	1976	34,4%	3097	54,0%
recherche medewerker/-kundige	402	115	28,6%	66	16,4%
verkeer- en milieuspecialist	137	21	15,3%	37	27,0%
politiespecialist geweldsbeheersing	188	40	21,3%	23	12,2%
politiespecialist vreemdelingenzorg	39	23	59,0%	12	30,8%
leidinggevende	429	115	26,8%	274	63,9%
anders/onbekend		281		154	
Totaal	1195	595	49,8%	566	47,4%

- Niettemin constateert de Raad dat veel bevindingen in het evaluatierapport in belangrijke mate overeen komen met de ‘Staat van het politieonderwijs’ van de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid. Ook ziet de Politieacademie de bevindingen bevestigd vanuit eigen waarnemingen in het kader van het kwaliteitszorgsysteem.

- De evaluatie van het politieonderwijs kwam op een vroeg tijdstip. Er werken nog maar weinig gediplomeerden van het nieuwe, initiële politieonderwijs in de korpsen, waardoor ook nog weinig te zeggen is over de doorwerking van het nieuwe politieonderwijs in de politiepraktijk. Wat betreft de postinitiële leergangen zijn de ervaringen met de nieuwe opzet ook beperkt; bovendien heeft substantiële doorstroom vanuit het nieuwe, initiële politieonderwijs nog niet kunnen plaatsvinden.
- Het evaluatieonderzoek heeft zich niet gericht op de vraag naar de aansluiting van het politieonderwijs op ontwikkelingen in de politiepraktijk en de (politie)arbeidsmarkt. Het evaluatierapport reflecteert derhalve niet op de inhoud van het politieonderwijs of op opvattingen over het politieke vakmanschap. Weliswaar wordt gesignaleerd, dat een eenduidige visie op de politiefunctie van de toekomst ontbreekt (p. 71), de bijstelling van het samenhangend stelsel van politieonderwijs tot nu toe komt niet aan de orde. Ook besteedt het rapport slechts beperkt aandacht aan de afname van opleidingen door de korpsen in de afgelopen jaren; trends en patronen die hieraan ontleend hadden kunnen worden, blijven daarmee buiten beeld.
- Het rapport bevat weinig uitspraken over de aansluiting van het politieonderwijs op het reguliere onderwijs. Naar dit onderwerp was al onderzoek gedaan door de Politieonderwijsraad. Onder de noemer ‘aanvullende observaties’ wordt een aantal aspecten benoemd (p. 73-74) en wordt gewezen op de noodzaak van een versterking van de samenwerking; zie verder hoofdstuk 5 van dit advies.
- Het thema diversiteit komt vrijwel in het geheel niet aan de orde in het rapport. Dit had wel voor de hand gelegen, gegeven de oorspronkelijke uitgangspunten van het nieuwe politieonderwijs. Het rapport volstaat met het aanstippen van de thematiek bij de achtergronden in par. 1.3 (over Politie in Ontwikkeling). Het is de Raad gebleken, dat parallel aan het evaluatieonderzoek een onderzoek is uitgevoerd binnen de Politieacademie, dat echter niet tot uitdrukking is gekomen in het evaluatierapport; zie verder par. 4.5. De Raad acht op korte termijn een dialoog nodig op bestuurlijk-strategisch niveau, om de aard en de mate van de (beoogde) doorwerking van diversiteit in het politieonderwijs te expliciteren.
- Het perspectief van de ‘*language of learning*’ dient naar het oordeel van de Raad los gezien te worden van het evaluatieonderzoek. Met het evaluatieonderzoek is van de gelegenheid gebruik gemaakt om aanvullende vragen te stellen over ‘leervoorkeuren’. Het gaat hier om een vrij nieuw onderzoeksthema, waaromtrent nog maar beperkt onderzoek is uitgevoerd. De Raad acht verbanden tussen satisfactie, leervoorkeuren, andere persoonskenmerken en (beoogd of gebleken) rendement nog niet overtuigend aangetoond. De Raad acht om deze reden voorzichtigheid op zijn plaats, bij het interpreteren van resultaten van het evaluatieonderzoek vanuit het perspectief van de ‘*language of learning*’.

3.2 • Summatieve evaluatie in 2010-2011

De Politieonderwijsraad is van mening, dat een onderzoek naar de effecten van het politieonderwijs noodzakelijk is na deze formatieve evaluatie en dat uiterlijk in 2010 een eerste summatieve evaluatie gewenst is. Een rapport daaromtrent zou in 2011 aangeboden moeten kunnen worden aan de verantwoordelijke bewindslieden. Als eerste stap richting deze summatieve evaluatie zou een o-meting moeten worden uitgevoerd. De bronnen daarvoor zijn aanwezig. Het lijkt raadzaam om daarbij goed te kijken naar de oorspronkelijke uitgangspunten

uit 1999; worden deze anno 2007 nog steeds zo gezien of zijn er bijstellingen noodzakelijk? Door de Politieonderwijsraad zou nagegaan kunnen worden welke criteria/indicatoren het meest geschikt zijn om de beoogde effecten mee vast te stellen.

Met het oog op het vaststellen van het onderwijsrendement is het van groot belang dat instroom-, doorstroom- en uitstroomonderzoek vanaf heden continue plaatsvindt, zowel voor de initiële, als de postinitiële opleidingen. Daarbij dient verbijzonderd te worden naar relevante categorieën studenten, om het relatieve succes van onderscheiden groepen te kunnen vaststellen en gerichte verbeteractiviteiten te kunnen ondernemen (diversiteit).

De Raad onderstreept het belang van meerjarig alumnionderzoek. Welke werkzaamheden doen afgestudeerden, hoe verloopt hun loopbaan, hoe kijken ze achteraf terug op de opleiding. Dit type gegevens is onmisbaar om te kunnen vaststellen in welke mate doelen gehaald worden, in termen van vermaatschappelijking, mobiliteit en de bijdrage van het nieuwe politieonderwijs aan de kwaliteit van de politieorganisatie. Een intensievere band met de studenten in termen van evaluatie en verdere ontwikkeling van de inhoud van het onderwijs sluit hier goed bij aan. De Raad juicht het recente initiatief terzake toe, dat de Politieacademie heeft genomen met het eigen onderzoek 'relatie onderwijs arbeidsmarkt'.

Het is van belang dat de Politieacademie de opstelling van een verbeterplan realiseert in een directe afstemming met de Raad van Hoofdcommissarissen, de korpsen en de betrokken instellingen voor regulier middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs. Lopende initiatieven dienen hier vanzelfsprekend in te worden opgenomen. In de planvorming zou niet alleen aandacht moeten zijn voor ontwikkeling, maar evenzeer voor implementatie en voor borging. Er zijn naar de opvatting van de Raad ook redenen om hierbij andere ketenpartners te betrekken (Defensie/Koninklijke Marechaussee, brandweer, GHOR), in het bijzonder op het terrein van de rampenbestrijding en de crisisbeheersing. De samenwerking vond tot op heden plaats buiten de kaders van het samenhangend stelsel van bekostigde politieopleidingen; de tijd lijkt aangebroken om de beoogde samenhang en samenwerking nader te doordenken en waar mogelijk daadwerkelijk gestalte te geven.

In hoofdstuk 6 van dit advies heeft de Politieonderwijsraad, op basis van de hoofdstukken 3, 4 en 5, aanbevelingen geformuleerd, die gehanteerd kunnen worden bij de uitvoering van de o-meting, het uitzetten van de 'Koers naar 2011' en het opstellen van het hierboven bedoelde verbeterplan.

Advies over de thema's uit de adviesaanvraag

Dit hoofdstuk gaat nader in op de thema's die genoemd zijn in de adviesvraag. Achtereenvolgens gaat het om: de didactiek van het politieonderwijs, selectie en examinering, de borging van het politieonderwijs in de praktijk, het inspelen van het politieonderwijs op de actualiteit van het politieberoep en daaraan verbonden behoeften en tenslotte het thema diversiteit. De relatie tussen politieonderwijs en het reguliere onderwijs wordt apart besproken in hoofdstuk 5. Hierna volgen in hoofdstuk 6 de aanbevelingen die de Politieonderwijsraad verbindt aan het advies.

4.1 • Didactiek

Kenmerkend voor de didactiek van het politieonderwijs is de afwisseling van werken en leren (duaal opleiden). Dit stelt zowel hoge eisen aan de samenwerking tussen instituut en beroepspraktijk, als aan het onderwijskundig vakmanschap van het betrokken personeel (docenten en begeleiders)². De Raad gaat hieronder kort op beide aspecten in.

Duaal opleiden

In het rapport Evaluatie Politieonderwijs wordt geadviseerd om de ritmiek in instituuts- en korpsdelen nader te onderzoeken. Met name het eerste instituutskwartiel zou te zwaar zijn en te kort duren, om studenten adequaat voor te bereiden op het eerste korpskwartiel. Verlenging van het eerste kwartiel tot bijv. 6 maanden is als optie genoemd. De Politieonderwijsraad acht dit op dit moment een te forse ingreep in de organisatie van het politieonderwijs; eerst zou nog eens goed gekeken moeten worden naar het leerprogramma als zodanig en de gehanteerde didactiek, mede in relatie tot de kwaliteit van de instroom.

Het rapport laat verder zien, dat de samenwerking tussen Politieacademie en korpsen met betrekking tot de periode van werkend leren op onderdelen onvoldoende goed functioneert. Geconstateerd wordt dat de huidige situatie in korpsen in termen van structurering, begeleiding en faciliteiten fors uiteenloopt (100v, 2007: 62). De Raad acht dit een ongewenste zaak in termen van doelmatigheid en doeltreffendheid en, vanuit studenten geredeneerd, ook in termen van rechtszekerheid. Studenten binnen het politieonderwijs hebben, in welk korps ze ook zijn aangesteld, eenzelfde recht op doelmatige leerwegen. De Politieonderwijsraad heeft in een eerder advies aanbevelingen gedaan met betrekking tot de periode van werkend leren ('Werken aan werkend leren', juni 2006). Het is de Politieonderwijsraad bekend dat de normenset werkend leren onderdeel uitmaakt van de convenantafspraken tussen Politieacademie en BZK en Justitie; er zijn bovendien afspraken gemaakt met de korpsen. Een doortastende vorm van implementatie ligt dan ook onder handbereik.

2 Zie ook: Duaal als ideaal? Leren en werken in het beroeps- en hoger onderwijs. R. Bronneman-Helmers. SCP, juni 2006.

Personeel

Het rapport Evaluatie Politieonderwijs laat zien dat studenten over het algemeen een positief beeld hebben van hun docenten en praktijkcoaches (enthousiast en deskundig). Sommige studentengroepen geven aan dat er mogelijk meer rekening gehouden zou kunnen worden met tempoverschillen en dat er meer structuur geboden zou kunnen worden (teveel zelfwerkzaamheid; te weinig feedback). Over de leerproces- en trajectbegeleiders zijn studenten meestal tevreden, hoewel veel studenten menen dat er teveel afstand is en dat de begeleiding in het instituutsdeel beter op die in de korpsen zou moeten aansluiten, en vice versa. In het rapport wordt geconstateerd dat personeelsleden lijken te worstelen met het 'geleidelijk geven van verantwoordelijkheid' (p. 77).

De ontwikkeling van onderwijskundig vakmanschap beschouwt de Raad als een belangrijk aandachtspunt, naast materiedeskundigheid. Mede gegeven de bevindingen van de IOOV (2007: 56), lijkt een impuls met betrekking tot aspecten van didactiek (w.o. de toepassing van digitale leermiddelen), beroepspedagogiek en leerpsychologie alleszins op zijn plaats.

Het 'vak van onderwijzen' vergt een breed ontwikkeld competentieprofiel van het betrokken personeel. Een gevarieerde didactiek kan sterk bijdragen aan de flexibiliteit van het onderwijs. Maatwerk richting uiteenlopende categorieën studenten is daarmee gediend en, in het algemeen, de doelmatigheid van het onderwijs. Overigens moet daarbij niet de rol van beoordelaar/examinator uit het oog worden verloren (zie hieronder). De Politieonderwijsraad meent dat aansluiting op de Wet Beroepen in het Onderwijs (Wet BIO) voordelen kan bieden in termen van referentiekader en omwille van de aansluiting op ontwikkelingen in het reguliere onderwijs.

4.2 • Selectie en examinering

Selectie

Het rapport Evaluatie Politieonderwijs geeft aan dat de medewerkers binnen het initiële onderwijs tevreden zijn over het selectieproces; men vindt de geselecteerde studenten goed passen bij de opleidingen. Dit geldt, volgens de medewerkers van de Politieacademie, minder voor het postinitiële onderwijs. Niettemin blijkt uit onderzoek van de Politieacademie, dat in tal van gevallen het vooropleidingsniveau van aspiranten structureel boven het vermelde niveau van vooropleiding is³; men spreekt van 'overkwalificatie'. Ook de Inspectie oov wijst op dit gegeven en het daarmee samenhangende risico dat overkwalificatie een bron kan zijn voor potentiële onvrede, studievoortgangproblemen en mogelijk uitval (2007: 68).

Het is de Politieonderwijsraad niet duidelijk waarom korpsen ervoor kiezen relatief hoog vooropgeleide aspiranten op te leiden voor een relatief laag kwalificatieniveau. Mogelijk hangt dit samen met het huidige personeelsbestand in de korpsen en de vacatureruimte die er is. Nu gebleken is dat dit verschijnsel zich voordoet, zijn er naar de opvatting van de Raad beleidsmatig gezien twee opties:

- instromen in een hoger niveau, dat wel past bij het niveau van vooropleiding;
- een versnelde leerroute ('indikken' of werken met vrijstellingen).

De tweede optie biedt voor korpsen voordelen. Enerzijds wordt het moment van kwalificatie en volledige inzetbaarheid sneller bereikt, anderzijds ontstaan er minder problemen met de plaatsing van nieuw personeel met een relatief hoog kwalificatieniveau binnen het huidige

3 Instream, studievoortgang en studie-uitval initiële politieopleidingen. Jan Prins en Gert Terlouw, Politieacademie, maart 2007. Selectie instroom Politieacademie (versie 3.3). Jan Prins, Politieacademie.

functiebouwwerk. Het risico dat zich hierdoor kan voordoen, is dat medewerkers na enkele jaren weinig uitdaging meer ervaren in het werk en vervolgens de politieorganisatie verlaten. Upgrading van het politiewerk is dan ook meer gediend met optie 1. Dit zou niet alleen erkend dienen te worden met betrekking tot de recherche, maar evenzeer voor de basispolitiezorg, andere specialistische en leidinggevende functies.

Examinering

De tevredenheid van studenten over de beoordeling van de studievoortgang en de examens is volgens het rapport Evaluatie Politieonderwijs wisselend. Er wordt te weinig tijdens de leerweg getoetst (diagnostisch), waardoor er te weinig inzicht bestaat in het eigen individuele niveau van functioneren. De ondersteunende functie van het portfolio wordt door de meeste studenten niet als zodanig erkend (p. 44), een waarneming die door de Inspectie OOV wordt onderstreept. IOOV ziet echter in het laatste jaar ook een verbetering. Op de meeste locaties van de Faculteit Algemene Politiekunde wordt het portfolio inmiddels gebruikt bij de examens van de kernopgaven Jeugdzorg en Gemeenschappelijke Veiligheidszorg (IOOV 2007: 55–56).

Omtrent de proeven van bekwaamheid wordt een zekere onvrede genoteerd in het evaluatierapport. De proeven zijn onvoldoende realistisch (met name binnen het initiële onderwijs), er bestaat onduidelijkheid over de (toepassing van) beoordelingscriteria en in een aantal gevallen is er onvoldoende variatie in proeven. Er zou, volgens de medewerkers op de Politieacademie en in de korpsen, ook niet alleen gekeken moeten worden naar competenties, maar ook naar kennis, afzonderlijke vaardigheden en houdingsaspecten. Het merendeel van de medewerkers is van mening dat studenten die niet geschikt zijn voor het beroep, wél kunnen slagen voor de proeven van bekwaamheid (p. 49–50). Deze bevindingen sporen met onderzoek van de IOOV. Ten aanzien van de organisatie van de examens toont de inspectie zich kritischer dan het evaluatierapport (2007: 59).

De Politieonderwijsraad is van mening, dat gedurende de leerweg sprake zou moeten zijn van een frequente en adequate beoordeling van de studievoortgang. Deze zou op specifieke punten ook een voorwaardelijk karakter kunnen hebben. Het bewaken van vereiste leerresultaten op uiteenlopende kennisgebieden is hiermee gebaat, niet in de laatste plaats op het gebied van rechts- en wetkennis. Op deze wijze kan voorkomen worden, dat proeven van bekwaamheid vooral een kwestie zijn van het in de praktijk tonen van een zekere handelingsbekwaamheid, zonder dat vooronderstelde kennis, vaardigheden en houdingsaspecten adequaat getoetst zijn. Een toegankelijk systeem van studievoortgangregistratie is noodzakelijk, opdat zowel studenten, begeleiders als docenten de stand van zaken eenduidig kunnen inzien. Het portfolio zou volgens de Raad ten minste moeten fungeren als individuele verzamelplaats van bewijzen van de studievoortgang (vergelijk het Engelse *record of achievement*).

Actualisatie van de kwalificatiestructuur politieonderwijs dient hand in hand te gaan met het onderhoud en de verdere ontwikkeling van proeven van bekwaamheid. Waar de kwalificatiestructuur weergeeft aan welke competentiegerichte eindtermen de kandidaat moet voldoen, dienen de proeven te borgen dat onomstotelijk wordt vastgesteld, dat de kandidaat deze ook heeft verworven. De Politieonderwijsraad meent, dat een nadere bezinning op de examenverplichtingen gewenst is (vergelijk art. 14, lid 2 van de Wet op het politieonderwijs).

EVC

Het rapport Evaluatie Politieonderwijs laat zien, dat de doelen op het punt van het Erkennen van eerder of elders Verworven Competenties (EVC) nog lang niet zijn behaald. De uitwerking van het EVC-gedachtegoed in de richting van een effectief en efficiënt werkend instrumentarium

blijkt niet eenvoudig. De aanvraagprocedure is niet duidelijk; bovendien is de Politieacademie onvoldoende in staat om individuele leerroutes aan te bieden op basis van toegekende vrijstellingen, al zullen overwegingen van doelmatigheid daaraan onvermijdelijk grenzen stellen.

De Politieonderwijsraad onderstreept het belang van EVC. Standaard leerwegen qua studieduur en studielast verdragen zich lastig met een gevarieerde instroom van aspiranten. Het is ook duidelijk dat korpsen bij voortduring aandringen op meer flexibiliteit en maatwerk op dit punt (individuele leerwegen). Ter relativering van de huidige stand van zaken kan wel gesteld worden, dat flexibilisering van leerwegen vergt, dat er een standaard leerprogramma is, waarmee gewerkt kan gaan worden (of het nu om 'indikken' of 'vrijstellingen' gaat). Inmiddels is na vier jaar uitvoering een situatie bereikt, dat de programma's van de nieuwe opleidingen beschikbaar zijn en zijn ook de eerste verkorte varianten beschikbaar (bachelor politiekundige, allround politiemedewerker; daarnaast de 'hybride leertrajecten' gericht op de diploma's Master tactische leidinggevende en Master of criminal investigation). Dit laat onverlet dat de inbedding en aansluiting van EVC-procedures op het selectie-instrumentarium verdere versterking behoeven.

De Politieonderwijsraad is voornemens een studie te verrichten naar de mogelijkheden en beperkingen van een verdergaande flexibilisering van het politieonderwijs (zie ook par. 4.5).

4.3 • Borging van het politieonderwijs in de praktijk

Met de duale opzet van het politieonderwijs zijn belangrijke voordelen te behalen. Het rapport Evaluatie Politieonderwijs laat zien, dat deze voor een belangrijk deel ook behaald worden. Niettemin is duidelijk dat deze opzet eisen stelt aan betrokken partijen. Met name over de borging toont het rapport zich bezorgd. De kwaliteit van het politieonderwijs hangt teveel af van individuele personen en is onvoldoende verankerd in termen van organisatie. Dit geldt binnen de Politieacademie, maar meer nog in de korpsen. Binnen de korpsen is het nieuwe politieonderwijs onvoldoende geborgd binnen de reguliere bedrijfsvoering. De aandacht op strategisch niveau binnen de korpsen blijkt de afgelopen tijd te zijn afgenomen (p. 65).

De Politieonderwijsraad onderstreept het belang van een vitalisering van de relaties tussen Politieacademie, korpsen én reguliere onderwijsinstellingen. Dit vergt een consistente aanpak op drie niveaus: bestuurlijk, beleidsmatig en operationeel. In de jaren van ontwikkeling van het nieuwe politieonderwijs en de eerste jaren van implementatie waren hiervoor speciale voorzieningen, zoals het korpsimplementatieteam en de ontwikkelgroepen met reguliere onderwijsinstellingen. Naar het oordeel van de Politieonderwijsraad zijn deze te snel afgebouwd. Het nieuwe politieonderwijs kan niet zonder een structurele inzet in termen van ketengerichte communicatie, organisatie en evaluatie. De Raad is verheugd over de benoeming van een portefeuillehouder politieonderwijs in de Raad van Hoofdcommissarissen.

4.4 • Inspelen van het politieonderwijs op de actualiteit van het politieberoep en de daaraan verbonden behoeften

Gegeven de aard en de reikwijdte van het evaluatieonderzoek, besteedt het rapport weinig aandacht aan de onderwijsinhoud als zodanig. Weliswaar maakt het onderwerp 'onderwijsinhoud' deel uit van het gehanteerde accreditatiekader van de NVAO en komt het aan de orde in de hoofdstukken over de vormgeving en de uitvoering van het politieonderwijs, *de facto* gaat de evaluatie over de inrichting van het onderwijs en de tevredenheid hiermee.

Enkele uitspraken uit het rapport:

- medewerkers van de korpsen en de Politieacademie zijn van mening, dat het nieuwe

- politieonderwijs aspiranten beter voorbereidt op het beroep, dan het oude;
- er is sprake van een voortdurende (bereidheid tot) bijstelling van leerinhouden, maar dit is onvoldoende organisatorisch geborgd. Er is echter ook een formele manier om het onderwijs actueel te houden, maar deze procedure wordt niet door alle betrokkenen gevolgd, waardoor op centraal niveau de laatste stand niet altijd bekend is;
- kwaliteitszorgrapportages werpen tot nu toe geen licht op (de noodzaak tot) inhoudelijke actualisatie;
- medewerkers en studenten tonen zich tevreden over de mate waarin actuele kennis in het onderwijs wordt ingebracht;
- het is van groot belang dat korpsen en Academie werken aan een gezamenlijke visie op de politiefunctie van de toekomst; Politie in Ontwikkeling biedt hiervoor belangrijke aanknopingspunten (p. 4–6);
- Binnen de korpsen is een discussie gaande om vanuit de primaire processen te werken aan professionalisering en ontwikkeling. De domeinen waarop de beroepsprofielen van het politieonderwijs zijn gefundeerd zijn daarmee aan herijking onderhevig. Korpsen en politieonderwijs zouden hun beelden van beroeps- en functieprofielen opnieuw moeten delen. Daarbij kan de Politieonderwijsraad een belangrijke intermediaire rol vervullen.

De Inspectie oov onderstreept in de ‘Staat van het politieonderwijs’ het grote belang van een goede politieopleiding: *“De samenleving verwacht dat politiefunctionarissen hun taak professioneel en adequaat uitvoeren. Een goede opleiding is daarbij een belangrijke – zo niet de belangrijkste – voorwaarde voor een professionele politieorganisatie”* (IOOV: 47).

De Politieonderwijsraad heeft eerder geconstateerd, dat politietaken meer en meer geordend worden in termen van standaarden en protocollen.⁴ Ook is er een streven naar harmonisatie en versobering van functiebouwwerken binnen de korpsen. Het is de vraag hoe deze ontwikkelingen gezien moeten worden in relatie tot politiekundig vakmanschap en politieonderwijs. De Raad zal hieraan aandacht besteden in het eerstvolgende werkprogramma.

Kwalificatiestructuur als kader

De kwalificatiestructuur is een kader dat ruimte én houvast biedt voor de ontwikkeling, innovatie en uitvoering van onderwijs. Binnen de ruimte die de structuur biedt kan het onderwijs meebewegen met de actualiteit en veranderende behoeften. Anderzijds moet de kwalificatiestructuur voorkomen, dat het politieonderwijs verwordt tot een ad hoc gestuurd proces, waarop binnen de kortste keren het overzicht ontbreekt. Zo bezien staat de kwalificatiestructuur voor houvast, duurzaamheid en herkenbaarheid op langere termijn.

Het lijkt de Politieonderwijsraad daarom goed om te benadrukken, dat de verbinding tussen de organisatorische/personeelmatige context van de korpsen en de beroepsprofielen binnen het politieonderwijs op een generiek niveau gestalte krijgt. Herkenbaarheid is daarbij weliswaar een belangrijk criterium, maar een directe afspiegeling lijkt de Raad in strijd te zijn met het streven naar een zekere duurzaamheid. Een herijking van beroepsprofielen eens in bijv. 8 of 10 jaar draagt bij aan duurzaamheid. Inmiddels is deze termijn bij benadering verstreken en kunnen voorbereidingen daartoe getroffen worden. Het ligt voor de hand dat de Politieonderwijsraad, gegeven zijn wettelijke taakopdracht, hiertoe het initiatief neemt.

Op het niveau van kernopgaven heeft actualisatie van het politieonderwijs een meer kortcyclisch karakter. Naar het oordeel van de Politieonderwijsraad zijn kernopgaven aan herziening ervan. Ook hierbij geldt het ‘herkenbaarheids criterium’. Los van specifieke aanleidingen zou

4 Advies kwalificatiestructuur politieonderwijs 2008, deel 2.

elke kernopgave minstens eens in de drie tot vier jaar formeel geactualiseerd moeten worden. Binnen het kader van de kernopgaven werken ontwikkelingen in de politiepraktijk door op het niveau van specifieke leerdoelen, leeropdrachten, leeractiviteiten en leermiddelen. Om binnen het kader adequaat gebruik te maken van de beschikbare ruimte is een stelselmatige dialoog nodig tussen betrokken partijen. Deze dialoog die, mede met behulp van de Politieonderwijsraad, gevoerd wordt over maatschappelijke ontwikkelingen, ontwikkelingen in de politiepraktijk en het politieberoep, moet vitaal zijn, gestructureerd, en bijdragen aan de ontwikkelingsagenda van het politieonderwijs. De Politieonderwijsraad heeft zich ten doel gesteld om jaarlijks een dergelijke bijdrage te leveren.⁵ Een ontwikkelingsagenda van het politieonderwijs biedt houvast voor het proces van onderhoud én ontwikkeling van de kwalificatiestructuur politieonderwijs. Tegen deze achtergrond organiseerde de Raad in het voorjaar van 2007 een zestal panelbesprekingen⁶ met vertegenwoordigers van de korpsen, de Politieacademie, reguliere onderwijsinstellingen en wetenschappers.

Overigens kan ook alumnionderzoek een belangrijke bron vormen voor de 'match' tussen praktijk en opleiden. Voormalige studenten die gekwalificeerd zijn uitgestroomd, worden hierbij bijv. na 3 tot 5 jaar, bevroegd over de ontwikkeling van de loopbaan en over hoe ze terugkijken op de genoten opleiding.

Internationalisering

Een onderwerp dat de Politieonderwijsraad hier bij wijze van voorbeeld uitlicht, betreft de internationalisering van het politiewerk, het politieberoep en het politieonderwijs. Internationale politiesamenwerking krijgt steeds meer betekenis, ten eerste in de dagelijkse samenwerking in de grensstreken. Naar verwachting zal het EU hervormingsverdrag (juni 2007) ertoe leiden dat internationale samenwerking op het terrein van politie en justitie zich snel verder zal ontwikkelen. Dit heeft vanzelfsprekend consequenties voor de leerinhouden van de politieopleidingen.

Zowel in de faculteit Algemene Politiekunde, de faculteit Bijzondere Politiekunde en Leiderschap, alsmede de School voor Politieleiderschap wordt gewerkt aan de internationalisering van de bestaande curricula. Hoewel de initiële, politiekundige master internationale componenten kent, zijn er tot nu toe geen specifieke afstudeerrichtingen en vervolgopleidingen, die zich richten op de internationale kant van het politiewerk. Wel is er buiten het samenhangend stelsel de (beknopte) leergang internationale politieoriëntatie (LIPO).⁷ Een heroverweging op dit punt lijkt in de nabije toekomst geboden. Daarnaast is er de Europese Politieacademie, CEPOL, waar gewerkt wordt aan common curricula voor de EU-landen en aan zgn. internationale competenties voor docenten.

Internationalisering heeft niet alleen betrekking op 'grensoverschrijdende politiesamenwerking', maar heeft ook effecten binnen de Nederlandse samenleving. De multi-etniciteit van de Nederlandse samenleving is immers een direct gevolg van internationalisering en globalisering. Leerinhouden met betrekking tot internationalisering zouden dan ook moeten samenhangen met leerinhouden met betrekking tot de multi-etnische samenleving en vraagstukken van 'interculturalisering' (zie par. 4.5 hieronder).

5 Advies Kwalificatiestructuur politieonderwijs 2008, deel 2: ontwikkelingsthema's voor het politieonderwijs.

6 Over: Gemeenschappelijke veiligheidszorg, Openbare orde en gevaarsbeheersing, Opsporing, Milieu & verkeer, Leiderschap en Internationalisering.

7 Onderdeel van het aanbod van de School voor Politieleiderschap, en voor bepaalde categorieën deelnemers bekostigd vanuit het landelijk managementdevelopment bureau

Flexibiliteit

Een ander onderwerp waar de Raad de aandacht voor vraagt betreft de ‘flexibiliteit van het politieonderwijs’. De Raad refereert hiermee primair aan kenmerken van het samenhangend stelsel van politieopleidingen.⁸ Hoe flexibel kan daarmee worden omgegaan? Kunnen er naast volledige opleidingen en leergangen ook losse onderdelen uit het stelsel worden afgenomen? En zo ja, onder welke condities?

Het rapport Evaluatie Politieonderwijs zegt hierover:

- er is een natuurlijke spanning tussen de kennis- en kwaliteitsborgingfunctie van de Politieacademie versus de alledaagse werkelijkheid en wensen van de korpsen die vooral maatwerk willen (p. 62; 68);
- een deel van de korpsen meent dat het aanbod aan politieonderwijs ten volle bepaald zou dienen te worden door de vraag; zij ziet de Politieacademie als een bedrijfsopleiding (p. 68).

Ook de roov onderkent deze spanning:

- “De inspectie oov signaleert het risico dat vooral het postinitiële deel van het samenhangend stelsel uitgehold raakt, doordat het afnemen van losse kernopgaven van het samenhangend stelsel en maatwerkalternatieven de overhand krijgen. Hierdoor dreigt de ambitie van de betrokken ministers, de Politieacademie en de korpsen deels te sneuvelen om van de politieopleidingen beroepsopleidingen te maken die zich kunnen meten met reguliere (beroeps)-opleidingen op mbo-, hbo- en wetenschappelijk niveau”. De roov pleit voor ‘een goede dialoog op strategisch niveau over dit fundamentele dilemma’ (2007: 67).

De Politieonderwijsraad heeft in het Advies Kwalificatiestructuur politieonderwijs 2008 aangegeven, dat een risico van fragmentatie dreigt (2007: 44). De Raad meent dat een discussie gevoerd zou moeten worden over het onderscheid tussen enerzijds na- bij- en herscholing op post mbo-niveau en anderzijds het volgen van vervolgoopleidingen op (post) hbo- en wo-niveau. Aangegeven is, dat het wenselijk is deze discussie te voeren vanuit drie verschillende perspectieven:

- het organisatiebelang van korpsen en de wens om met beperkte kosten te kunnen voldoen aan (nieuwe) functiespecifieke eisen;
- het loopbaanbelang van de individuele politieambtenaar en de toegankelijkheid van vervolgoopleidingen binnen of buiten het samenhangend stelsel van politieopleidingen;
- het kwaliteitsbelang in termen van een ‘samenhangend stelsel van bekostigde politieopleidingen’.

Enkele overwegingen die een rol kunnen spelen bij deze discussie zijn:

- in komende jaren gaan steeds meer politieambtenaren functioneren in korpsen, die beschikken over een kwalificatie als allround politiemedewerker. Gegeven de breedte van deze opleiding is voorstelbaar, dat korpsen met name op het post mbo-niveau een toenemende behoefte aan losse kernopgaven zullen melden, die hierop aansluiten;
- individuele ambtenaren zullen behoefte hebben om op post mbo-niveau juist wel een gehele leergang te volgen, om vervolgens door te kunnen stromen naar een hoger niveau van specialisme of leidinggeven. Mogelijk kan invoering van de nieuwe graad van de *Associate Degree* hierin een brugfunctie vervullen;

⁸ Andere betekenissen betreffen de mogelijkheid tot individualisering van leerroutes, bijv. op basis van EVC-procedures (zie par. 4.2) en de organisatie van onderwijsleerprocessen, bijv. de mate van de tijd- en plaatsafhankelijkheid van het leren.

- Om politiekundig te kunnen handelen in een specialisme of als leidinggevende meent de Raad dat een volledige postinitiële leergang op niveau 5 of 6 onmisbaar. Vanzelfsprekend geldt ook hier, dat eerder verworven competenties (via opleidingen elders, of via werkervaring) tot verkorting van de leerweg kunnen leiden, mits dit afdoende geobjectiveerd wordt.

De Politieonderwijsraad is voornemens om een studie te verrichten naar de mogelijkheden en beperkingen van een verdergaande flexibilisering van het politieonderwijs.

4.5 • Diversiteit

In de adviesvraag van 24 april 2007 heeft de minister het verzoek gedaan, in te gaan op het thema diversiteit. Veel aanknopingspunten biedt het rapport Evaluatie Politieonderwijs niet op dit punt. Het rapport volstaat met te melden, dat 'medewerkers regelmatig met studenten spreken over zaken aangaande diversiteit' en, in één adem, dat studenten aangeven, dat hun begeleiders 'voldoende aandacht besteden aan integriteitaspecten'. Het rapport bevat één conclusie, namelijk dat studenten en medewerkers grotendeels tevreden zijn met het onderdeel diversiteit en integriteit. De stuurgroep van het evaluatieonderzoek nuanceerde deze conclusie bij de aanbidding van het rapport; de onderbouwing hiervoor werd als onvoldoende gezien.

Tijdens de validatiebijeenkomsten die de Politieacademie organiseerde naar aanleiding van het evaluatieonderzoek, klonk de roep om meer aandacht voor de sociaal-culturele context waarin de politie functioneert. Diverse korpsvertegenwoordigers spraken over het belang van aandacht voor internationalisering, interculturalisatie, multicultureel vakmanschap, de beroepshouding van politieambtenaren en de waarden die aan het politiewerk ten grondslag liggen.

De Politieonderwijsraad sluit hierop aan en meent dat, mede gegeven de actualiteit, de centrale vragen met betrekking tot het thema diversiteit als volgt zijn:

- *hoe kan het politieonderwijs bijdragen aan een adequate voorbereiding van politieambtenaren op het werk in een multi-etnische samenleving;*
- *hoe kan het politieonderwijs bijdragen aan een toename van het aantal politieambtenaren afkomstig uit geprioriteerde, etnische groepen?*

Van de politie wordt verwacht, ook in de complexiteit van de multi-etnische samenleving, adequaat te kunnen handelen. Dit heeft uiteraard consequenties voor de te verwerven competenties. De vraag is echter: welke competenties? En: op welke wijze kunnen deze worden verworven, c.q. beoordeeld?⁹ Wat betreft de tweede centrale vraag, kan onderzoek naar de betekenis van etniciteit in werving en selectie, studievoortgang, rendement en de loopbaan belangrijke inzichten opleveren in mogelijkheden tot verbetering van de positie van aspiranten/medewerkers uit geprioriteerde, etnische groepen.

De adviesvraag van de minister vergt naar het oordeel van de Politieonderwijsraad een meer gedegen onderbouwing, dan de Raad nu kan realiseren. Meerdere onderwerpen moeten in samenhang worden beschouwd. De Raad adviseert de minister de Politieonderwijsraad meer tijd te geven voor een onderbouwd advies. De Raad stelt voor hieromtrent verslag te doen in het najaar van 2007. Ontwikkelingen met betrekking tot 'multicultureel vakmanschap' bij de Politieacademie (w.o. het LECD) en de korpsen zullen hierbij worden betrokken.

9 Zie: Multicultureel maakt multifunctioneel. Een onderzoek naar omgangsvormen en diversiteit. I.F.J. Duits, januari 2007, uitgevoerd in opdracht van het college van bestuur van de Politieacademie. Dit onderzoek sluit aan op een (herhalings)onderzoek dat de Rutgers Nissogroep uitvoerde naar omgangsvormen, werkbeleving en diversiteit (2000, 2006).

Advies over de samenhang en samenwerking tussen politieonderwijs en regulier onderwijs

In de adviesaanvraag van 24 april 2007 heeft de minister van BZK verzocht om met betrekking tot de relatie tussen politieonderwijs en regulier onderwijs aan te sluiten op een eerdere adviesaanvraag, te weten de adviesaanvraag van 6 juni 2003¹⁰. De centrale vraagstelling in de adviesvraag luidde als volgt: "Zijn de geformuleerde doelstellingen en verwachtingen voor de samenwerking met het reguliere onderwijs tegen het licht van de nieuwe ontwikkelingen in het reguliere onderwijs en de verdere ontwikkeling van het politieonderwijs wenselijk en haalbaar?"

5.1 • Meerdere bronnen

De Politieonderwijsraad constateerde van meet af aan, dat deze vraag niet eenvoudig te beantwoorden is. In overleg is afgesproken, dat de Raad deze gefaseerd zou gaan beantwoorden.

Dit heeft in de afgelopen jaren geleid tot drie rapporten en twee adviezen, te weten:

- Naar een programmatisch kader voor de Politieonderwijsraad. Een verkenning van het politieonderwijs in vergelijking met het reguliere onderwijs. November 2003.
- Kwalificatiestructuur politieonderwijs. Instrumenten en procedures voor verdere ontwikkeling en onderhoud. Rapport, juni 2004.
- Niveau 1 kwalificatiestructuur politieonderwijs? Advies, september 2004.
- Opleiden voor bestuurlijk toezicht. Rapport, i.s.m. SMVP, 2006.
- Opleiden voor bestuurlijk toezichthouden. Briefadvies, juni 2006.
- Co-educatie in perspectief. Rapport, maart 2007.

Gegeven het onderzoekstraject van de Politieonderwijsraad, is ervoor gekozen om in het onderzoek Evaluatie Politieonderwijs slechts in beperkte mate aandacht te besteden aan de relatie tussen politieonderwijs en regulier onderwijs. Het rapport beperkt zich dan ook overwegend tot aspecten van vormgeving (6–8; 36). Het onderzoek, zoals beschreven in hoofdstuk 5, gaat niet op de relatie; wel zijn hieromtrent aanvullende observaties gedaan (hoofdstuk 8: 73–74). Qua aanbevelingen beperkt het rapport zich tot de uitspraak dat er met betrekking tot de roc's nieuwe vormen van samenwerking zouden moeten worden gezocht. De huidige aanpak via projecten en vervolgens opschaling wordt als degelijk gekarakteriseerd. Daarbij zouden wel meer concrete afspraken gemaakt moeten worden (p. 112).

De Inspectie oov vermeldt dat ervaringen met betrekking tot de samenwerking tussen politie-

¹⁰ In deze adviesvraag verzocht de minister ook om een nadere invulling van de wijze waarop de Politieonderwijsraad zijn wettelijke taakopdracht uit kon gaan voeren. Deze vraag is beantwoord met het rapport 'Kwalificatiestructuur politieonderwijs. Instrumenten en procedures voor verdere ontwikkeling en onderhoud' (juni 2004).

onderwijs en regulier onderwijs tegenvallen. Hoewel de IOOV erkent dat het hier om één van de uitgangspunten van het nieuwe politieonderwijs gaat, toont zij zich bezorgd over het draagvlak bij studenten en docenten (2007: 64–65).

Op basis van de genoemde rapporten en adviezen komt de Politieonderwijsraad tot het onderstaande, samenvattende advies en daarvan afgeleid perspectief. Aanbevelingen met betrekking tot dit thema zijn opgenomen in hoofdstuk 6.

5.2 • Samenvattend advies en perspectief

De relatie tussen politieonderwijs en regulier onderwijs gaat over samenhang en samenwerking en is vergelijkbaar met de samenwerking tussen branchegerelateerde opleidingen binnen het reguliere onderwijs (bijv. toerisme en handel; gezondheidszorg en welzijn; transport en motorvoertuigentechniek; landbouw en laboratorium). Samenwerking vindt plaats als dit qua inhoud en voorbereiding op het beroep functioneel is. Samenhang wordt geboden door de wettelijke kaders (WEB, WHW) en daarmee samenhangend landelijk beleid.

Hieronder gaat de Raad ten eerste in op de samenhang tussen politieonderwijs en regulier onderwijs. Daarna volgt een samenvattende beschouwing van de samenwerking.

Samenhang

De samenhang tussen politieonderwijs en regulier onderwijs komt tot uitdrukking in vier aspecten: (1) de kwalificatiestructuur en het onderhoud van deze structuur (2) diploma-equivalentie, in nationaal en internationaal verband (3) het duaal, contextgebonden en competentiegericht opleidingsprincipe en daarbijbehorende vormen van beoordelen en examineren (4) het kwaliteitsbeleid.

1 De kwalificatiestructuur

Een belangrijk punt van overeenkomst tussen politieonderwijs en regulier onderwijs is de kwalificatiestructuur: de functie ervan als landelijk kader voor kwaliteit en bekostiging van opleidingen. Vergeleken met het reguliere onderwijs, vertoont de taakopdracht en de werkwijze van de Politieonderwijsraad overeenkomsten met die van de landelijke organen van het beroeps- onderwijs (tegenwoordig 'kenniscentra beroeps- onderwijs bedrijfsleven' genoemd) en met de coördinatietaken die belegd zijn bij COLO, de landelijke koepel van deze kenniscentra.¹¹ De verantwoordelijke ministers moeten in geval van wijzigingsvoorstellen besluiten kunnen nemen op basis van een zorgvuldig uitgelijnd voorbereidings- en adviestraject.

Het politieonderwijs en het reguliere onderwijs hanteren een goed vergelijkbare terminologie met betrekking tot de kwalificatiestructuur. Wel heeft zich recent een significante verandering aangediend. In het mbo wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een systematiek, waarbij wordt uitgegaan van een vaste set van generieke competenties, die naderhand beroeps- of functie- specifiek worden verbijzonderd. Hiermee ontstaat een beroeps- onderwijsbreed referentiekader, waarmee de vergelijkbaarheid van beroepsspecifieke competenties wordt vergroot.

De commissie Kwalificatiestructuur Politieonderwijs van de Politieonderwijsraad is recent gestart met een verkennende studie op dit punt, vanuit de vraag of het politieonderwijs er baat bij zou hebben om mee te gaan in deze beweging. Overigens heeft de minister van OCW nog geen formeel besluit genomen over de verplichte invoering van competentiegericht beroeps- onderwijs en is er nog volop discussie over de juistheid van deze koerswending.

Op advies van de Politieonderwijsraad (september 2004) is niet overgegaan tot toevoeging

11 Zie ook noot 1.

van een niveau 1 aan de kwalificatiestructuur politieonderwijs, zoals in de meeste sectoren in het reguliere onderwijs wel het geval is. Wel heeft de Raad de horizontale samenwerking tussen politieonderwijs en de opleidingen op het terrein van orde en veiligheid bevorderd, vallend onder het landelijk orgaan ECABO. Het gaat daarbij in het bijzonder om opleidingen tot toezichthouder en handhaver in de publieke ruimte. Naar aanleiding van een advies van de Politieonderwijsraad (juni, 2006) over het belang van een adequate opleiding voor deze nieuwe categorie functionarissen in de publieke ruimte, heeft de minister van BZK onlangs een beroep gedaan op VNG, om gemeenten terzake op hun verantwoordelijkheid te wijzen.

2 Diploma-equivalentie, in nationaal en internationaal verband

Van meet af aan is bij de opzet van het nieuwe politieonderwijs gekozen voor een kwalificatiestructuur die qua niveau-indeling aansluit op die van het reguliere mbo en hoger onderwijs. In het ontwerp van het politieonderwijs is ook direct aangesloten op de Verklaring van Bologna, die ertoe leidde dat Europabreed de bachelor-masterstructuur is ingevoerd voor het hoger onderwijs. Recent is daar de zgn. *Associate Degree* aan toegevoegd. Naar verwachting zal in Europees verband binnen enkele jaren een meeromvattend referentiekader van kwalificaties tot stand komen (het *European Qualification Framework*). Een belangrijke doelstelling hiervan is, dat gediplomeerden van het ene land gemakkelijk aan de slag kunnen in een ander EU-land, om zo de mobiliteit van werknemers binnen de Unie te bevorderen. In dit verband kan de vraag gesteld worden naar de internationale erkenning van politiediploma's. Algemeen is onderkend dat Internationale diploma-erkenning (IDW) belangrijke voordelen kan opleveren; in hoeverre dit ook voor de politiebranche geldt of kan gaan gelden, dient nader verkend te worden.

Inmiddels is de Politieacademie erkend als 'aangewezen instelling voor hoger onderwijs' door het ministerie van OCW en is in samenspraak met de HBO Raad het doorstroomrecht van allround politiemedewerkers naar het hbo geregeld. Ook heeft de Nederlands Vlaamse Accreditatie Organisatie (NVAO) de initiële bacheloropleiding politiekunde geaccrediteerd, alsmede diverse postinitiële masteropleidingen. Recent is ook de initiële master voor accreditatie aangemeld.

3 Duaal, contextgebonden en competentiegericht opleiden en beoordelen/examineren

Duaal, competentiegericht opleiden is leidend in grote delen van het mbo en, in mindere mate, ook in het hoger onderwijs. De variëteit binnen het mbo is in essentie beperkt tot twee wettelijk onderscheiden typen: de beroepsopleidende leerweg (BOL) en de beroepsbegeleidende leerweg (BBL). Bij de eerste vorm wordt minimaal 60% van de studietijd ingevuld binnen het opleidingsinstituut; bij de tweede wordt minimaal 60% van de studietijd ingevuld in een 'leerbedrijf', d.w.z. in de beroepspraktijk. De BBL kent een rijke geschiedenis van duaal opleiden (leerlingstelselopleidingen). In het hoger onderwijs groeit het aantal duale trajecten. In de economisch-administratieve sector van het hbo zijn er de zgn. combi- of mkb-trajecten. In het pedagogisch onderwijs (hbo, wo) zijn er duale trajecten, waarbij studenten in de laatste fase van een opleiding bij scholen aangesteld kunnen worden als 'leraar in opleiding'. In het wo zijn er duale trajecten op het gebied van de beleidswetenschappen, rechten en medische beroepen.

Er doen zich vergelijkbare kritiekpunten voor ten aanzien van het duale leren binnen het reguliere onderwijs en het politieonderwijs (zie ook de 'Staat van het politieonderwijs', IOOV 2007: 52 e.v.). Een zekere alertheid op de doelmatigheid en doeltreffendheid van dit onderwijs is geboden. Daar kan nog aan toegevoegd worden dat het duaal onderwijs ook een fors appél doet op de inzet van informatie- en communicatietechnologie (qua communicatie en qua leermiddelen), wat ook niet altijd eenvoudig is om te realiseren. Bij de implementatie van het duale onderwijs zijn er veel actoren en factoren waarmee rekening gehouden moet

worden. Vergeleken met de implementatieprocessen binnen het reguliere onderwijs, steekt het politieonderwijs positief af. Dit komt ongetwijfeld door de nauwe band die Politieacademie en de korpsen hebben; daar kan menige brancheopleiding binnen een ROC of hbo-instelling jaloers op zijn.

Examinering is van groot belang voor de borging van de kwaliteit van het onderwijs. Dat geldt voor alle sectoren binnen het onderwijs. Het competentiegerichte, duale beroepsonderwijs heeft tot nieuwe vraagstukken geleid met betrekking tot het examineren. Een recent advies van de Onderwijsraad geeft hiervan een goed overzicht.¹² Zowel in het middelbaar als hoger (beroeps)onderwijs zijn toezichtorganisaties verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van examinering, in het bijzonder de inspecties die van rijkswege worden ingezet (onderwijsinspecties, bij het politieonderwijs de IOOV). In het mbo heeft dit recent geleid tot ingrepen in het recht op examinering bij bepaalde onderwijsinstellingen. De oprichting van het Kwaliteitscentrum Examinering (KCE) heeft bijgedragen aan het kwaliteitsbewustzijn op dit punt. Ook de Politieacademie heeft KCE betrokken bij de beoordeling van de eigen examineringprocedures.

4 Kwaliteitsbeleid

Het kwaliteitsbeleid van de rijksoverheid is voor wat betreft het politieonderwijs in hoge mate vergelijkbaar met dat van het reguliere onderwijs. De inrichting van de taakopdracht en werkprocessen van de IOOV komt voor een groot deel overeen met die van de onderwijsinspectie. Ook zijn er directe werkcontacten en hebben inspecteurs van de onderwijsinspectie meegewerkt aan onderzoeken van de IOOV. Verder hanteert de IOOV een vergelijkbaar onderscheid voor wat betreft de politieke mbo-opleidingen, versus de bachelor- en masteropleidingen. In het reguliere onderwijs zijn de bachelors en masters voor hun bekostiging in beginsel afhankelijk gemaakt van accreditatie door de NVAO. Dit geldt niet voor het politieonderwijs, hoewel het in de rede zou liggen hier één lijn te trekken.

De inrichting van het kwaliteitszorgstelsel binnen de Politieacademie lijkt sterk op die van reguliere onderwijsinstellingen. Naast tevredenheidsonderzoek maakt de Academie meer gebruik van studievoortgangsgegevens, ten behoeve van rendementsonderzoek, en alumni-onderzoek met het oog op de evaluatie van onderwijsprogramma's. Een zekere handicap is dat de Politieacademie zich ook gebonden weet aan de Politiewet 1993. De Nederlandse politie hanteert het INK-model en maakt daarbij gebruik van de diensten van het Kwaliteitsbureau Nederlandse Politie. Het INK-model wordt weliswaar ook door tal van onderwijsinstellingen gehanteerd; een nadeel is dat de dienstverlening van het Kwaliteitsbureau primair afgestemd is op korpsen en niet op een onderwijsinstelling als de Politieacademie.

Een ander kwaliteitsborgend instrument in het kader van de rijksoverheid wordt tenslotte gevormd door de bevoegdheidsregeling ten aanzien van onderwijsgevend personeel. Recent is hieraan de Wet op de Beroepen in het onderwijs (Wet BIO) toegevoegd. Ook voor het politieonderwijs lijkt dit gewenst.

Samenvattend kan gesteld worden dat de opzet van het politieonderwijs in zeer sterke mate samenhangt met het reguliere onderwijs. Vergeleken met de variëteit binnen de kaders van het reguliere onderwijs, naar beroepsopleidingen en branchegerelateerdheid, neemt het politieonderwijs in die vergelijking geen uitzonderingspositie in. Integendeel, voor veel andere

12 Examinering: draagvlak en toegankelijkheid. Onderwijsraad. November, 2006.

branchegerelateerde beroepsopleidingen vormt het politieonderwijs een voorbeeld. Gekeken naar de landelijke besturingsmechanismen, zijn de verschillen ook zeer beperkt. De rollen van de rijksoverheid, Academie, Inspectie en Politieonderwijsraad, allen hebben zij hun pendant in het reguliere onderwijs. Het is nu zaak de samenhang tussen politieonderwijs en regulier onderwijs adequaat te borgen en te zorgen dat de stelsamenhang ook in de toekomst behouden blijft.

Samenwerking

De samenwerking tussen (voorlopers van de) Politieacademie en instellingen voor regulier (beroeps)onderwijs, kreeg met de komst van PO2002 opnieuw gestalte. De commissie Stoutjesdijk selecteerde drie hbo-instellingen en zeven ROC's als samenwerkingspartner binnen het nieuwe politieonderwijs. Aan oude samenwerkingsverbanden kwam hierdoor goeddeels een eind.

In 2005 is de Politieonderwijsraad begonnen aan een onderzoek naar de samenwerking tussen de Politieacademie en (geselecteerde) instellingen voor regulier onderwijs. Medio 2005 kwam de eerste rapportage beschikbaar, waaruit een aantal tekortkomingen bleken. Dit rapport had een katalyserende werking en heeft geleid tot bestuurlijk overleg tussen de Politieacademie en de betreffende instellingen. In overleg werden verbeterplannen opgesteld, die al in 2006 tot substantiële verbeteringen leidden. Recent is opnieuw gekeken naar de samenwerking. Dit leidde tot het rapport 'Co-educatie in perspectief', dat in maart 2007 werd vastgesteld in de Politieonderwijsraad. Enkele hoofdpunten uit het rapport volgen hieronder.

De ervaringen van de laatste jaren hebben in het teken gestaan van een zekere mismatch tussen 'verwachtingen' en 'realisatie'. Hiervoor zijn drie hoofdredenen te noemen:

- de samenwerkingsafspraken die op bestuurlijk niveau gemaakt werden, kregen te weinig hand en voeten in termen van beleid. Daardoor ontstonden er misverstanden over de aard van de samenwerking (onderaannemerschap versus *comakership*);
- de kwaliteit van de communicatie en de feedback tussen de drie onderscheiden niveaus van (bestuur, beleid, uitvoering) schoot tekort;
- op uitvoerend niveau ontbrak het aan een gemeenschappelijke visie op de beroepen waarvoor werd opgeleid, de betekenis van interprofessioneel opleiden en de betekenis van een gemeenschappelijke *'body of knowledge'*.

Een probleem van conjuncturele aard was, dat de Politieacademie in 2003 te kampen kreeg met een zeer sterke terugloop van het aantal studenten, waardoor de belangstelling voor en het vermogen tot samenwerken werd geschaad. Dit gegeven werd echter onvoldoende gecommuniceerd met de partners. Pas na jaren bouwde de instroom weer op richting de instroom van vóór 2003. Nu het tij gekeerd is, zijn partijen met hernieuwde energie aan de slag gegaan. Er lijkt een adequate vorm aan de samenwerking gegeven te worden, met voldoende variëteit en leereffecten. In het thans geldende convenant tussen Politieacademie en BZK en Justitie zijn de samenwerkingsdoelen opnieuw bevestigd. Het is zaak om in de komende jaren de samenwerking minder conjunctuurafhankelijk te maken. Het is immers niet uitgesloten dat zich ook in komende jaren flinke schommelingen zullen voordoen in de instroom van aspiranten. Een herhaling van 2003 moet worden voorkomen.

De Politieonderwijsraad adviseert voor de komende tijd een aanscherping langs vier lijnen te bewerkstelligen:

- Een structuurgerichte lijn:
draag zorg voor een structurele verbinding tussen drie niveaus van handelen: het bestuurlijke niveau, het beleidsmatige niveau en het operationele niveau, waarbij de zwakste schakel tot nu toe het beleidsmatige niveau was.
- Een procesgerichte lijn:
formaliseer en documenteer afspraken; zorg voor een goede implementatie van (bestuurlijke) afspraken, creëer een samenwerkingscultuur op alle niveaus van samenwerken.
- Een productgerichte lijn:
enerzijds co-educatie (gezamenlijk opleiden; koppelen van studentgroepen die matchen); anderzijds ook: afspraken over doorlopende leerlijnen, leerroutes openstellen (minors), uitwisseling van docenten.
- Een op innovatie gerichte R & D lijn:
samenwerken bij ontwikkeling van nieuwe opleidingen of onderdelen daarvan (mede tegen de achtergrond van het brede veiligheidsdomein), kennisontwikkeling (samenwerking lectoraten bijv.).

De Politieonderwijsraad constateert dat een versterking en vitalisering van de samenwerking tussen politieonderwijs en regulier onderwijs evenzeer aandacht verdient, als de samenwerking tussen Politieacademie en korpsen. Overwogen zou kunnen worden om, naar analogie van het advies ‘Werkend aan werkend leren’ een referentiekader op te stellen met betrekking tot de onderlinge samenwerking.

Aanbevelingen

Op basis van de voorgaande hoofdstukken doet de Politieonderwijsraad een reeks van aanbevelingen. Ten eerste aan de bewindslieden van BZK en Justitie, aan wie het advies formeel is geadresseerd. Daarnaast meent de Raad dat het goed is ook aanbevelingen te doen aan de partijen die op dit moment betrokken zijn bij het politieonderwijs: de Politieacademie, de korpsen en de instellingen voor regulier middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs.

De onderstaande aanbevelingen worden in dit hoofdstuk slechts beknopt geschetst. Zij moeten, voor een goed begrip ervan, in relatie gezien worden met de voorgaande hoofdstukken en de daar geformuleerde adviezen. De Raad adviseert deze aanbevelingen te hanteren bij de uitvoering van de o-meting, het uitzetten van de 'Koers naar 2011' en het opstellen van het verbeterplan, zoals beschreven in hoofdstuk 3.2.

Aan de minister van BZK en de minister van Justitie

- maak afspraken met de Politieacademie over een summatieve evaluatie in 2010, leidend tot een rapportage hieromtrent in 2011. Om te beginnen impliceert dit een o-meting;
- bevorder dat Politieacademie en korpsen initiatieven nemen om de toegankelijkheid van de politieopleidingen beter in kaart te brengen, met aandacht voor diversiteit;
- bevorder dat de Politieacademie en de korpsen op korte termijn een dekkend systeem van studievoortgangregistratie gaan toepassen en gaan investeren in alumnonderzoek, waarmee zicht ontstaat op succes- en faalfactoren bij onderscheiden categorieën studenten/medewerkers;
- borg de aansluiting tussen het politieonderwijs en het reguliere middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs, zowel in termen van stelselsamenhang, als in termen van samenwerking;
- overweeg de Wet Beroepen in het Onderwijs (Wet BIO) van toepassing te verklaren op beroepen in het politieonderwijs;
- bevorder dat de aandacht voor de samenhang en samenwerking tussen politieonderwijs met opleidingen van Defensie/Koninklijke Marechaussee, de brandweer en de GHOR wordt versterkt binnen de Politieonderwijsraad;
- vraag de Politieonderwijsraad om een advies over politieonderwijs en diversiteit, op te leveren in het najaar van 2007.

Aan de Politieacademie

- voer een o-meting uit in samenspraak met de RHC, de korpsen en de partners in het reguliere onderwijs met het oog op een summatieve evaluatie over vier jaar. Stel in aansluiting hierop een plan van aanpak op;
- neem aanvullende initiatieven om de doelmatigheid van leerwegen te vergroten voor studenten met een (veel) hogere vooropleiding dan vereist (overkwalificatie) of in geval van substantiële, relevante werkervaring buiten de politie;
- voer een gericht beleid op de versterking van de professionaliteit van docenten en begeleiders;

- versterk de betrokkenheid en de invloed van studenten op verbeteractiviteiten met betrekking tot het politieonderwijs;
- draag zorg voor een frequente en adequate beoordeling van de studievoortgang en voorzie in een toegankelijk systeem van studievoortgangregistratie, opdat zowel studenten, begeleiders als docenten de stand van zaken eenduidig kunnen inzien. Laat het portfolio minimaal fungeren als individuele verzamelplaats van bewijzen van de studievoortgang (vergelijk het Engelse *‘record of achievement’*).

Aan de korpsen

- versterk het gezamenlijke vermogen om meerjarige keuzes te kunnen maken op personeelsgebied (personeelsarrangementen) om verdere aanscherping van de vraagarticulatie met betrekking tot het politieonderwijs mogelijk te maken;
- draag bij aan de (tijds) doorwerking van ontwikkelingen in de politiepraktijk en de politiewerkmarkt binnen het politieonderwijs. Versterk het contact met de Politieacademie en draag bij aan het overleg dat in het kader van de Politieonderwijsraad hierover wordt gevoerd;
- geef prioriteit aan de samenwerking met de Politieacademie met betrekking tot het eigen aandeel in het proces van werkend leren en de toepassing van de normenset werkend leren.

Aan de Politieacademie en de korpsen

- borg de kennis over het samenhangend stelsel van politieopleidingen. Investeer in de versterking van de onderlinge communicatie;
- stel de ritmiek van het werkend leren pas bij, als duidelijk is wat de consequenties zijn van wijziging;
- breng de mate van toegankelijkheid van de politieopleidingen beter in kaart, met aandacht voor diversiteit;
- implementeer op korte termijn een adequaat werkend studievolsysteem. Versterk de functie van het portfolio als individuele verzamelplaats van bewijzen van verworven competenties;
- investeer in het bijhouden van loopbaangegevens van uitgestroomde, gekwalificeerde studenten (alumnionderzoek).

Aan de betrokken instellingen voor regulier middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs

- draag zorg voor een geregelde communicatie met vertegenwoordigers in de Politieonderwijsraad, die zijn afgevaardigd vanuit de betreffende koepels (MBO-Raad; HBO-Raad/VSNV);
- ontwikkel een visie op de bijdrage die instellingen voor regulier onderwijs (kunnen) leveren aan beroepsopleidingen op het gebied van leefbaarheid en veiligheid. Maak duidelijk, dat wordt gestreefd naar een langdurige verbintenis met het politieonderwijs. Geef aan welke bijdrage geleverd kan worden aan een gemeenschappelijke body of knowledge.

Aan de Politieacademie en de betrokken instellingen voor regulier middelbaar en hoger (beroeps)onderwijs

- borg de samenwerking tussen regulier onderwijs en politieonderwijs, zowel op bestuurlijk, als op beleidsmatig en operationeel niveau;
- werk samen bij de verdere afstemming tussen toezicht- en veiligheidsopleidingen in het reguliere onderwijs en het politieonderwijs;
- overweeg de toegevoegde waarde van een gezamenlijk referentiekader naar analogie van het Advies Werken aan werkend leren van de Politieonderwijsraad 2006.

Bijlage 1

Samenstelling Politieonderwijsraad, 1 april 2007

De leden van de Politieonderwijsraad worden bij koninklijk besluit benoemd voor een periode van vier jaren. Zij kunnen ten hoogste eenmaal worden herbenoemd.

De Politieonderwijsraad bestaat uit dertien leden, onder wie de onafhankelijke voorzitter. Tevens kunnen zoveel adviserende leden of waarnemers worden benoemd als de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, in overeenstemming met de minister van Justitie, dienstig oordeelt.

De samenstelling van de Politieonderwijsraad is per 1 april 2007 als volgt:

- de heer prof. dr. J.M.G. Leune, onafhankelijk voorzitter
- de heer drs. H. Huisjes MSM, secretaris

Leden

Namens het Korpsbeheerdersberaad

- mevrouw mr. A.H. Brouwer-Korf (korpsbeheerder Utrecht)

Namens de Raad van Hoofdcommissarissen

- de heer F.J. Heeres MPSM (korpschef van het regiokorps Midden- en West-Brabant)
- de heer W.J.M. Velings MOI (korpschef van het regiokorps Limburg-Zuid)
- mevrouw M.A. Berndsen-Jansen (korpschef van het regiokorps Fryslân)

Namens het Openbaar Ministerie

- de heer mr. G.J.W. van de Burg, MPA (hoofdofficier van justitie van het arrondissementsparket 's Hertogenbosch)

Namens de politievakorganisaties

- de heer J.F.W. van Duijn (voorzitter politievakorganisatie NPB)
- de heer G. van de Kamp (voorzitter politievakorganisatie ACP)

Namens het beroepsonderwijs

- de heer L.J. Molenkamp, MPA EMPM (voorzitter college van bestuur Amarantis Onderwijsgroep)

Namens het hoger onderwijs

- mevrouw drs. A.S. Roeters (lid college van Bestuur VU/Windesheim)

Als onafhankelijk lid

- de heer prof. dr. W.J. Nijhof (em. hoogleraar onderwijskunde, Universiteit Twente)
(vice-voorzitter)

Namens de Politieacademie

- mevrouw J.G. Stam (voorzitter college van bestuur van de Politieacademie)
- de heer D.H. Hilarides MCM (plv. voorzitter college van bestuur van de Politieacademie)

Adviserende leden

Namens het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

- mevrouw drs. E.E. de Kleuver (directie Politie)

Namens het ministerie van Justitie

- Mevrouw mr. M. Niessink (directie Opsporingsbeleid)

Bijlage 2

Adviesaanvraag

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

Datum
24 april 2007

Ons kenmerk
2007-0000115460

Onderdeel
DGV/DPO/O&L

Inlichtingen
Harry Koster
T (070) 428 6517
F

Uw kenmerk

Blad
1 van 2

Aantal bijlagen
1

Bezoekadres
Schedeldoekshaven 200
2511 EZ Den Haag

Postadres
Postbus 20011
2500 EA Den Haag

Internetadres
www.minbzk.nl

Politieonderwijsraad
Aan de voorzitter van de Politieonderwijsraad, de
heer prof. dr. J.M.G. Leune
Postbus 14
3730 AA De Bilt

Nederlands Politie Instituut

Ontv.: 07031184
26 APR 2007

Onderwerp

Adviesvraag aan Politieonderwijsraad m.b.t. de
resultaten onderzoek Evaluatie politieonderwijs

In 2002 is het geheel vernieuwde politieonderwijs ingevoerd. Bij de invoering is besloten om het nieuwe politieonderwijs in 2006 te evalueren. In november 2005 heb ik de Politieacademie, mede namens de minister van Justitie, daartoe de opdracht gegeven. De Politieacademie heeft het onderzoek uitbesteed aan onderzoeksbureau Twynstra & Gudde, die het onderzoek in samenwerking met het Interfacultair Instituut voor Lerarenopleiding, Onderwijsontwikkeling en Studietoelagen van de Universiteit Utrecht, in april 2007 heeft afgerond. Het concept slotrapport wordt in de komende maand ter validatie voorgelegd aan groepen vertegenwoordigers van politiebonden, politieveld, Politieacademie en departementen.

Ik verzoek uw raad mijn ambtgenoot van Justitie en mij te adviseren met betrekking tot de in het rapport opgenomen verbeterpunten en de daaraan gekoppelde conclusies en aanbevelingen. In het bijzonder vraag ik u zich te buigen over de didactische aanbevelingen, het thema van selectie en examinering, het onderwerp diversiteit, de borging van het politieonderwijs in de praktijk en de wijze waarop met de huidige opzet van het politieonderwijs ingespeeld kan worden op de actualiteit van het politieberoep en de daaraan verbonden behoefte van de regiokorpsen.

Met betrekking tot de conclusies en aanbevelingen over het onderwerp 'Samenwerking regulier onderwijs' verzoek ik u de vraagstelling in mijn adviesvraag van juni 2003 als uitgangspunt te nemen bij het door u uit te brengen advies.

Met betrekking tot bovenstaande verzoek ik u de conclusies en aanbevelingen en in het bijzonder de door mij aangegeven aspecten ook in relatie te brengen met de door het college van bestuur van de Politieacademie aangegeven prioriteiten. Hetzelfde

0007031184

Datum
24 april 2007

Ons kenmerk
2007-0000115480

Onderdeel
DGV/DPO/O&L

Blad
2 van 2

verzoek ik ten aanzien van de door de Inspectie Openbare Orde en Veiligheid in haar jaarverslag 2006 opgenomen bijlage "Staat van het politieonderwijs".

Tot slot verzoek ik u om, voor zover van toepassing op bovenstaande, de resultaten van de bij u onderhanden evaluatie van het functioneren van de Politieonderwijsraad mee te nemen in uw advies. Uw advies verwachten mijn ambtgenoot van Justitie en ik uiterlijk eind juni 2007.

DE MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN EN KONINKRIJKSRELATIES,

Mevrouw dr. G. ter Horst

